

Kerkendorp.nl

Platform Kerkendorp.nl stimuleert de betrokkenheid van de dorpsgemeenschap bij de dorpskerk. Het platform bestaat uit het KCWO, ProMo en de OVKK. We geven informatie over gebruiksmogelijkheden van het kerkgebouw en helpen het dorp bij de ontwikkeling van een breed gedragen visie op instandhouding.

Nieuwsbrief, maart 2018

Subsidie voor creatief meedenken

Door de verminderde kerkelijke betrokkenheid wordt het steeds lastiger kerkgebouwen te laten functioneren voor het doel waarvoor ze gebouwd zijn. Sluiting dreigt. Desondanks zijn dorpsbewoners van mening dat een kerkgebouw belangrijk is voor het sociale karakter van het dorp en zijn ze bereid mee te denken over mogelijke oplossingen. Maar hoe krijg je deze mensen om tafel en hoe realistisch zijn de aangedragen oplossingen?

Het zoeken naar een formule waarmee het kerkgebouw weer een toekomst krijgt is vaak een ingewikkeld proces waar expertise in vastgoed en gemeentelijke zaken om de hoek komt kijken. Kerkbesturen hebben

die kennis doorgaans niet. Daarbij speelt emotionele betrokkenheid hun parten en treden ze niet snel naar buiten. Een onafhankelijk procesbegeleider kan dan een belangrijke rol spelen. Ze kunnen buiten de emotie stappen, expertise inroepen en het overzicht bewaren.

Wilt u uw kerkgebouw inzetten voor nevenfuncties en zoekt u daarvoor samenwerking met andere partijen in het dorp, dan kan voor het onderzoek, advies en de procesbegeleiding subsidie worden aangevraagd bij de Provincie Overijssel.

De provinciale Subsidieregeling [Zelfstandig leven en gezond bewegen](#) bestaat al langer, maar nieuw is de mogelijkheid om middelen aan te vragen voor het ontwikkelen van een

visie op maatschappelijk vastgoed, waar dus ook kerken onder vallen. De subsidie bedraagt maximaal 90% van de subsidiabele kosten met een maximum van € 15.000,- per aanvraag.

De subsidie kan besteed worden aan bijvoorbeeld het inschakelen van een adviseur voor het opstellen van een haalbaarheidsonderzoek, of aan een procesbegeleider voor het werven van draagvlak in het dorp, het verbinden van de verschillende partijen en het in gang zetten van activiteiten.

Wenst u hulp bij het aanvragen van deze subsidie, neem dan contact op met Tom Jannink (06 1041 9491) of Eddy Oude Wesselink (06 5173 1387).

Gezamenlijk verder

Begin vorig jaar heeft een fusie plaatsgevonden tussen de protestantse gemeenten van Bathmen en Okkenbroek. De aanleiding hiervoor was het gebrek aan bestuurlijke vrijwilligers. Met name voor het 400 leden tellende Okkenbroek werd het steeds lastiger om het kerkbestuur op volle sterkte te krijgen. Een gezamenlijke kerkenraad maakt het voor beide dorpen nu gemakkelijker om hierin te voorzien.

Als bijkomend voordeel heeft de fusie aan het gemeentelieven nieuwe impulsen gegeven. Over en weer bezoeken kerkgangers de diensten in hun buurdorp en het gevoel van gezamenlijkheid is groot. Beide kerken blijven in gebruik, al wordt er wel nagedacht over de toekomst van de kerk in Okkenbroek. De vraag is namelijk of het doenlijk is het gebouw op langere termijn voor de eredienst in stand te houden.

Een eventuele verbouwing voor multifunctioneel gebruik zou een oplossing kunnen zijn, ware het niet

dat dit wordt bemoeilijkt door de status van rijksmonument. Voor een verbrede functie van het gebouw biedt het dorp trouwens ook weinig of geen aanknopingspunten.

Om fondsen te kunnen aanboren voor het onderhoud is in Okkenbroek de zelfstandige stichting Vrienden van het kerkje van Okkenbroek actief. De kerk kan bogen op een nageenog gaaf bewaard gebleven interieur dat dateert van het bouwjaar 1904.

Met vier keer zoveel leden heeft Bathmen minder zorgen om het voortbestaan van het kerkgebouw. Stapsgewijs wordt het interieur aangepast aan de hedendaagse beleving van de liturgie. De banken hebben inmiddels plaatsgemaakt voor stoelen, in het koor is een liturgisch centrum gecreëerd en er is een vleugel aangeschaft. Aan de westmuur prijkt een juweel van een orgel uit 1876.

Kerk en pastorie Okkenbroek

Van over de provinciegrens

Sinds 1 juni 2017 is in Drenthe de provinciale subsidie *Behoud/herbestemming karakteristiek bezit* van kracht geworden. Zoals de titel al aangeeft kan de subsidie aangewend worden voor herbestemming van het kerkgebouw.

Het is interessant, dat met het begrip 'herbestemming' ook het geschikt maken van een gebouw voor nevenfuncties wordt bedoeld. In de toelichting op de subsidievoorwaarden staat vermeld:

'Een nevenfunctie is bijvoorbeeld dat de kerkelijke gemeente de kerk wil aanpassen voor multifunctioneel gebruik (nevenfunctie). Na aanpassing kunnen nieuwe inkomsten worden gegenereerd die voor de instandhouding van het karakteristieke bezit noodzakelijk zijn.'

Overijssel kent een dergelijke subsidieregeling niet. We signaleren echter dat hier wel degelijk behoefte aan is. Gegevens van het CBS wijzen uit dat in Overijssel het kerkbezoek slechts langzaam terugloopt. Sluiting van de dorpskerk is meestal niet aan de orde, maar vaak gaan de gedachten al wel uit naar multifunctioneel gebruik.

Klik [hier](#) voor meer informatie over de Drentse subsidieregeling.

De kerk is toch van de gemeenschap?

Dit is een uitspraak die we de laatste tijd vaak horen: zo wordt het ook beleefd door parochianen. De voorouders hebben immers de middelen voor de bouw verstrekt. Maar de juridische werkelijkheid is lastig.

Het kerkgebouw, de grond en eventueel ander vastgoed zijn eigendom van het parochiebestuur. Bovendien heeft elke verandering daarin (aankoop, verkoop, verbouw) toestemming van de bisschop. Deze wordt dan aangevraagd door het parochiebestuur.

Toch is het interessant te kijken naar de mogelijkheid van 'het teruggeven van de dorpskerk aan de lokale geloofsgemeenschap'; bijvoorbeeld nadat de kerk is onttrokken aan de eredienst. Dan kunnen er wellicht nog steeds liturgische bijeenkomsten plaatsvinden, zoals uitvaarten, oecumenische vieringen en bezinningsbijeenkomsten. En niet te vergeten interkerkelijke bijeenkomsten.

Activiteiten

Allerlei culturele en thematische activiteiten, zoals over kunst, natuur en zingevingsvragen komen natuurlijk

ook in aanmerking. Uit onderzoek en in de praktijk blijkt hiervoor belangstelling te bestaan.

Samenwerking

Het vraagt wel om goede plannen: is een exploitatie in deze vorm haalbaar? Dat zal lokaal verschillend uitpakken. De samenwerking met andere beheerders van accommodaties in horeca, sport en cultuur is dan onmisbaar. Het is wel de moeite waard dit te verkennen.

Teruggaaf energiebelasting bij nevenbestemming van de kerk

In de regel hebben kerken recht op teruggaaf van een deel van de energiebelasting. Wordt het kerkgebouw ook voor andere doeleinden gebruikt, dan bestaat de kans dat hiermee het recht op teruggaaf komt te vervallen.

Cruciaal is dat een kerkgebouw voor minstens 70% in gebruik is voor openbare erediensten of openbare bijeenkomsten van levensbeschouwelijke aard. Dit kan aangetoond worden door middel van een excelbestand. Indeling: horizontaal **alle** gebruikers van het kerkgebouw en verticaal de weken van de periode waarover teruggaaf wordt gevraagd.

In de cellen geeft u dan het aantal uren of dagdelen op per gebruiker per week. Op die manier wordt zichtbaar of de kerk minimaal 70% in gebruik is voor openbare erediensten en bijeenkomsten van levensbeschouwelijke aard.

De energiebelasting betaalt u aan de energieleverancier en staat vermeld op de jaarlijkse eindafrekening. De teruggaaf is 50% minus de EB-heffingskorting.

Aanvragen

Om een aanvraag in te dienen, dient een stroomschema en een teruggaafformulier ingevuld te worden. Bezoek hiervoor de website www.belastingdienst.nl en typ in het zoekvenster rechtsboven het woord *energiebelasting*.

Klik vervolgens op:

1. *Stroomschema Teruggaaf energiebelasting kerken en instellingen*. Loop schema 1 en 2 door.
2. *Verzoek teruggaaf energiebelasting (EB) kerken en instellingen*. Vul de vragen 4p, 5 en 9 in.

Terugwerkende kracht

Aanvragen is ook met terugwerkende kracht mogelijk, zodat over de afgelopen vijf jaren de belasting teruggevraagd kan worden. Voor elk jaar moet dan wel apart een aanvraag ingediend worden onder toezending van de jaarnota energie.

Informatie

Voor vragen kunt u contact met ons opnemen via info@kerkendorp.nl of 06 1041 9491 (Tom Jannink).

Zorgzame kerk in een zorgzaam dorp

Heeft u zorgen om de afnemende ledentallen, dalende inkomsten, het behoud van het kerkgebouw, de vitale geloofsgemeenschap? Je zou er verdrietig van worden. Daarom de vraag; wat beleef ik aan de kerk, waar word ik blij van?

Dat is de vraag die we in verkenningen naar visie en missie aan kerkenraden stellen. En dat is niet deprimerend! Als mensen elkaar verhalen vertellen, gaat het bruisen. Veel enthousiaste verhalen gaan over persoonlijke aandacht in crisissituaties, over het kloppend hart van de kerk. Jezus navolgen betekent dat je ook oog hebt voor de wereld om je heen. Oog voor kwetsbare mensen die alleen niet verder komen. Uit onderzoek blijkt dat mensen daarop zitten te wachten.

Hoe je dat doet? De kerk kan gaan functioneren als ontmoetingsplek voor alle inwoners van het dorp. Ga hierover in gesprek met andere kerken en maatschappelijke organisaties. Wat is de gezamenlijke droom voor ons dorp in 2025? Wat is er nodig om die droom waar te maken? Is de kerk of het parochiecentrum hiervoor geschikt? Met enige aandacht zou er zomaar een kerk kunnen ontstaan die meer dan ooit functioneert als een bron van zorgzaamheid voor het hele dorp.

Voor advies en begeleiding:
info@kerkendorp.nl

Mariënheem: in alles de verbinding

Mariënheem heeft twee opvallende kenmerken: de N35 die het dorp als het ware doormidden klieft en de beeldbepalende katholieke kerk. Die weg loopt er nu eenmaal; maar de kerk, daar zijn ze trots op, ook al loopt het kerkbezoek terug.

Om te horen hoe belangrijk de dorpsgenoten juist dat kerkgebouw vinden, organiseerde de dorpsgemeenschap zich in de werkgroep *Geloven in een leefbare gemeenschap Mariënheem*. De werkgroep onderzocht waar de dorpingen behoefte aan hebben en waar ze waarde aan hechten.

Verbinding

Uit het onderzoek kwamen drie pijlers naar voren: zorgen voor elkaar, geloven en het kerkgebouw als identiteitsdrager. Een van de drijvende krachten in de werkgroep is Marion Kogelman. 'We zoeken in alles de verbinding met elkaar.'

Sportverenigingen, de ondernemers, de school, de creatieve clubs en de kerk, allemaal werken we samen. En al die verbanden versterken elkaar.'

Balans

Eddy Oude Wesselink van Platform Kerkendorp.nl constateert dat veel mensen gehecht zijn aan hun kerkgebouw terwijl ze met het geloof vaak minder hebben. Voor parochies is dat lastig. Katholieke geloofsgemeenschappen kampen met beperkingen die het bisdom Utrecht hun oplegt als het gaat om multifunctioneel gebruik van het kerkgebouw. Eddy Oude Wesselink: 'In de zoektocht naar het behoud van de kerk voor de gemeenschap moeten we alle vastgoed in een dorp bij dit proces betrekken, zodat een juiste balans tussen gebouwen en voorzieningen gevonden kan worden.'

Nevenbestemming zet kerk op de kaart

In de 16e eeuw telde Blokzijl een groot aantal doopsgezinden. Honderd jaar later vormden ze zelfs de grootste geloofsgemeenschap. Hun opkomst hing samen met de floreerende handel en scheepvaart. Nog aan het einde van de 18e eeuw waren er drie doopsgezinde gemeenten, elk met een eigen signatuur.

Vanaf de negentiende eeuw is het ledental sterk teruggelopen: van 170 leden in 1802 naar slechts 12 anno nu. Tegenwoordig hebben de doopsgezinden in Blokzijl dan ook geen vaste predikant en is het aantal diensten beperkt tot een keer per maand.

Beheer

De kerkenraad heeft het vermogen van de Doopsgezinde Gemeente Blokzijl ondergebracht in een Stichting Beheer Vermogen. De werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitbesteed (gastpredikanten, KKG voor rentmeesterschap, Monumenten-

tenwacht voor onderhoud en subsidies, accountant voor de jaarrekening).

Exploitatie

Hoe gering het aantal leden ook is, het kerkgebouw aan de Breestraat blijft in functie. Het culturele programma *t Lam ontmoet...* is een initiatief van De Verenigde Doopsgezinde Gemeente Blokzijl en is gestart in 2014. De activiteiten in het eeuwenoude kerkje 't Lam staan in het teken van cultuur en educatie, waarmee de leefbaarheid van Blokzijl is gediend.

Het programma wordt ingevuld door een onafhankelijke programmacommissie en georganiseerd door een programma coördinator. De activiteiten zelf worden begeleid door vrijwilligers. Het kerkgebouw biedt zes keer per jaar een podium voor theater, film, muziek of een lezing. Daarnaast worden er gespreksavonden en exposities gehouden. De inkomsten van deze activiteiten wegen niet op te-

gen de uitgaven worden deels aangevuld met de opbrengst van het vermogen.

Verhuur

Door de openstelling voor nevenactiviteiten raakt het kerkgebouw ook steeds meer in trek voor verhuur. Daarom wordt nu een aanbouw gerealiseerd ten behoeve van rolstoelgebruikers en een nieuwe toiletgroep.

Vrienden

De ontplooide activiteiten zetten de gemeente opnieuw op de kaart. Gaandeweg hebben zich al meerdere Vrienden aangemeld: mensen die zich betrokken voelen bij de doopsgezinden van Blokzijl, vrijwilligerswerk doen en deel uitmaken van de gemeente.

Met raad en daad

Meerdere kerken ontvangen ondersteuning van Platform Kerken-dorp.nl.

Heeft u advies of hulp nodig bij het opstellen en realiseren van uw plannen, neem dan contact op met een van onderstaande personen voor een verkennend gesprek.

Bezoek ook onze website www.kerkendorp.nl voor informatie over onder andere subsidieregelingen.

Tom Jannink,
06 1041 9491

Eddy Oude Wesselink,
06 5173 1387

Subsidie voor meer saamhorigheid

Met de [Stichting Sobriëtas](#) zijn afspraken gemaakt voor de toeleiding van kansrijke kleinschalige projecten naar een subsidie.

De projecten dienen bij te dragen aan een betere samenleving op basis van bezinning en geestelijk welbevinden, in de ruimste zin van het woord.

Te denken valt aan de realisatie van een meditatietuin, een gedenk-

teken, een ontmoetingscafé bij de kerk, een theekoepel of een gezamenlijk ontbijt voor het hele dorp. De subsidie beloopt ten hoogste 5.000,- euro en mag ook gebruikt worden voor cofinanciering.

Kerkendorp.nl is u behulpzaam met het opstellen en indienen van een subsidieverzoek.

Kerkbezoek in Nederland

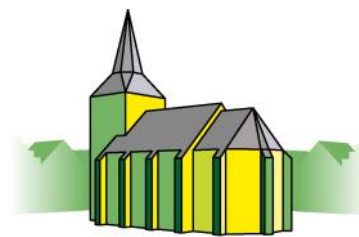
In 2015 behoorde de helft van de volwassen bevolking van Nederland tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering. In 2010 was dat nog 55 procent. Dit meldt het CBS. Slechts een op de zes Nederlanders bezoekt nog regelmatig een religieuze dienst.

In Drenthe gaf in 2010 55% van de bevolking aan niet tot een kerkelijke gezindte te behoren. In 2015 was dit percentage gestegen naar 62%. In Overijssel verloopt de ontkerkelijking veel langzamer. In 2010 gaf 39% van de inwoners aan niet tot een kerk te behoren. In 2015 was dat 42%. Het aantal bewoners van Overijssel dat dus tot een kerkelijke gezindte behoort komt uit op ruim meer dan de helft: 58%.

Inwoners van Zeeland en Overijssel gaan het vaakst naar een religieuze dienst. Een kwart gaat regelmatig naar de kerk, moskee of synagoge. Vervolgens is er een aantal provincies, waaronder Friesland, Flevoland en Gelderland, waar deze religieuze betrokkenheid tussen de 17 en 20 procent ligt. Limburg, Noord-Brabant, Noord-Holland en Drenthe sluiten de rij met 11 tot 14 procent.

Grotere verschillen in kerkgang zijn er tussen gemeenten. De meeste frequente kerkgangers (30 procent of meer) vinden we in de gemeenten die van oudsher de zogenoemde 'biblebelt' vormen. Urk spant de kroon met 94 procent. Daar is slechts 2 procent onkerkelijk.

Klik [hier](#) voor de overzichtskaart

Kerkendorp.nl

Colofon

Platform Kerkendorp.nl

[KCWO](#)

[ProMo](#)

[OVKK](#)

Contact

www.kerkendorp.nl

info@kerkendorp.nl

Consulenten

Tom Jannink (06 1041 9491)

Eddy Oude Wesselink (06 5173 1387)

Kor Pollema (06 1616 0304)

Willemien Schoneveld (06 4995 5488)

Janny Wiltjer (06 4491 2819)

Redactie

Kor Pollema

